

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В БЕРЕЗНІ 2026 р.

Квітень 2026

Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В БЕРЕЗНІ 2026 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Формулюючи перший із десяти «уроків, які Україна засвоїла, працюючи над зміцненням своєї енергетичної системи» в опалювальному сезоні 2025-2026 рр., експерти Міжнародного енергетичного агентства зазначили, що вжиті Кабінетом Міністрів заходи хоч і довели, що «повсякденне життя можна забезпечити навіть за нестачі енергії», проте «в багатьох випадках були імпровізацією, а не результатом планування».

На відміну від дій енергетиків, які після кожної атаки ворога відновлювали енергопостачання за заздалегідь розробленими алгоритмами, кроки уряду у багатьох випадках були не досить послідовними та ефективними. Замість вироблення політики, зокрема шляхом формування правових передумов для вирішення наявних проблем, члени Кабінету Міністрів віддавали подекуди перевагу численним дорученням під час тривалих нарад.

ПІДГОТОВКА ДО НАСТУПНОГО ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

Опалювальний сезон в Україні завершився. Звітуючи про це у Верховній Раді, перший віцепрем'єр **повідомив**, що «Україна пройшла найважчу у своїй історії зиму... Ми витримали, вистояли, енергосистема залишилась цілісною». За його словами, зараз перед державою «стоїть шість ключових викликів в енергетичній сфері».

1. «Наявність пального». Щоб не повторилася ситуація весни 2022 р., в уряді планують провести переговори з партнерами про додаткове постачання нафтопродуктів. Визначено трьох пріоритетних споживачів:

- ✓ сили оборони, які за будь-яких умов мають бути забезпечені паливом на 100%;
- ✓ сільськогосподарські виробники, які вже розпочали весняні польові роботи, але мають «закуплений або законтрактований запас палива на декілька тижнів»;
- ✓ бізнес і роздрібна торгівля, з якими «на початку місяця були проблеми».

Уряд вважає ситуацію контрольованою, оскільки постачання здійснюють із понад 10 держав (найбільше – з Польщі, Литви, Румунії та Греції), за першу декаду березня імпортовано 250 тис. т пального, а резерви зросли до 200 тис. т бензину й дизельного палива.

2. «Ситуація в енергосистемі». Попри постійні спроби ворога знищити українські потужності генерації, передачі й розподілу, ситуацію «вдалося стабілізувати», а вимкнення – скоротити до мінімуму. На відміну від попереднього місяця, дефіцит енергії спостерігався лише в пікові вечірні години в обсязі до 1 ГВт. Це дозволило 7 березня розпочати ремонтну кампанію на енергоблоках українських АЕС.

3. «Відбудова енергетичних об'єктів». Уряду вже вдалося відновити роботу 3,5 ГВт теплової й гідрогенерації. У міжсезоння розпочнуть функціонувати ще 4 ГВт, причому 2 – вже в травні. Завершення цих робіт дозволить послідовно виводити всі енергоблоки АЕС на планове обслуговування, згідно із затвердженим графіком.

Цьому сприятиме й введення в експлуатацію 0,9 ГВт нової розподіленої генерації.

За **словами** першого віцепрем'єра: «У 2026 р. наша амбітна мета – запустити ще 1,5 ГВт розподіленої генерації» (у т. ч. 392 МВт – компаніями Групи Нафтогаз і 92 МВт – ТОВ «Оператор ГТС України»). Як стверджують в уряді, для цього створені всі умови – «максимально» спрощено приєднання до мереж і систем, діють державні **програми** пільгового кредитування бізнесу, громадян та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Станом на 5 березня 2026 р., **подано** 617 заявок на отримання коштів під 0% на закупівлю енергетичного обладнання на загальну суму 835 млн грн. Програмою «Доступні кредити 5-7-9» для зведення нової потужності **скористалися** 154 підприємці, які отримали 2,2 млрд грн. Фінансування за програмою «СвітлоДІМ» на загальну суму 240 млн грн **отримали** 932 багатоквартирних будинки.

Національний банк України **повідомив**, що 20 вітчизняних фінансових установ підтримали відновлення 1,4 ГВт генерації та зведення 0,6 ГВт установок зберігання енергії й вироблення теплоти. Із червня 2024 р. профінансовано відновлення енергетичної інфраструктури в 21 регіоні України на загальну суму 38,7 млрд грн.

4. «Безпека нашої енергетики». Міненерго звітує, що всі «пріоритетні об'єкти» вже обладнано інженерно-технічним захистом першого рівня (від потрапляння уламків і суббоєприпасів). Роботи з обладнанням другого рівня (від ударів безпілотних літальних апаратів, уламків і вибухової хвилі крилатих і балістичних ракет) завершені або тривають на 84 підстанціях і 134 критичних елементах. Утім, щоб забезпечити інженерно-технічний захист енергетичних об'єктів у повному обсязі, не вистачає щонайменше 35 млрд грн.

5. «Накопичення ресурсів до наступної зими». **Метою** уряду є забезпечення до 1 листопада 2026 р. наявності в підземних сховищах не менше 13 млрд куб. м природного газу. Оскільки станом на 31 березня в них **перебувало** 9,5 млрд куб. м (з урахуванням 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» і 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний

газ»), реалізація цього задуму є можливою навіть без імпорту, але за умови належного захисту українського видобутку й газотранспортної системи.

6. «Фінанси і взаємодія з партнерами». Кабінет Міністрів планує в міжсезоння, зокрема в рамках «Енергетичного Рамштайну»:

- ✓ **залучити** €5 млрд для відновлення, захисту й модернізації вітчизняної енергетики та виділити 278 млрд грн для **фінансування** планів енергетичної стійкості регіонів і міст (у т. ч. 62 млрд – для Києва);
- ✓ **сформувати** трикратний «стратегічний резерв» особливо вразливого обладнання, доступний бюджет якого вже **становить** €197 млн;
- ✓ збільшити максимальну пропускну спроможність міждержавних перетинів із нинішніх 2,45 ГВт (для України й Молдови) до 3,5 ГВт;
- ✓ використати в Україні декомісовані й розібрані блоки шести європейських ТЕЦ.

Перший віцепрем'єр **стверджує**, що Кабінет Міністрів здатний гідно відповісти на всі шість викликів, оскільки «кожен має план розв'язання, виконавців, терміни». На жаль, у спроможність уряду до «операційного менеджменту і системної роботи» не дуже віриться.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

У звітному періоді в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався невеликий дефіцит (**близько** 1 ГВт на піку споживання). Тому в частині регіонів, переважно з 17:00 до 21:00, діяли графіки погодинних вимкень для 0,5-1,5 черг побутових споживачів та обмеження потужності для суб'єктів господарювання. При цьому чотири рази – після двох масованих атак ворога (7 і 14 березня) та спрацювання захисту (18 і 23 березня) – запроваджувалися аварійні вимкнення. Втім, завдяки зростанню генерації на станціях, що використовують ВДЕ, НЕК «Укренерго» таки вдалося наприкінці

місяця встановити хиткий, проте баланс між виробництвом і споживанням електричної енергії.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України в березні забезпечували сім блоків АЕС, що генерували до 5,7 ГВт енергії. Два реактори перебували на технічному обслуговуванні. Цього року ремонтну кампанію розпочали 7 березня.

Джерелами маневрової потужності були 7-9 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, що спільно виробляли 2,4-2,8 ГВт електричної енергії. Потужність станцій, які використовують відновлювані джерела, становила 1,8-2,0 ГВт.

Через весняне водопілля генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» зросла до 1,0-1,2 ГВт. Постачання гідроенергії здійснювалося переважно в години пікового споживання. Рівень водосховищ Дніпра й Дністра відповідав рішенням Міжвідомчої комісії при Державному агентстві водних ресурсів України по встановленню режимів роботи водосховищ.

Близько половини генерації в балансі забезпечували АЕС. Частка ТЕС і ТЕЦ у виробництві енергії не перевищувала 15%. На станції, що використовували ВДЕ, припадало 14-16%, на ГЕС — 8-10% генерації. Загалом, в Україні вироблялося 11-12 ГВт енергії щогодини (за потреби 13-14 ГВт; в аналогічний період 2021 р. — до 18 ГВт).

Із підвищенням середньої температури повітря почала зникати потреба в обов'язковому придбанні компаніями державного сектору електричної енергії закордоном. Тому 13 березня це **зобов'язання** було **скасовано**, що зменшило обсяги **імпорту** з максимальних за шість років 1,2 до 0,9 млн МВт-год (у середньому — до 28 ГВт-год; у пікові години — до 2 ГВт). Найбільше ресурсу надійшло з Угорщини та Словаччини. При цьому на ввезене припало 7-8% споживання (на початку березня — до 12%).

Аварійна допомога у вигляді передачі надлишку енергії до Польщі залучалася чотири рази (3-6 березня).

Комерційний експорт електричної енергії в березні був відсутній, хоча через помилкове

введення даних Молдовою така інформація періодично з'являлася в інформаційній системі ENTSO-E. Однак, фактично, постачання енергії закордон не **здійснювалося** з 11 листопада 2025 р.

Із 1 травня 2026 р. за ініціативою словацької сторони буде **припинене** взаємне надання аварійної допомоги SESP і НЕК «Укренерго» (востаннє — 23 січня). Комерційні операції не обмежуватимуться.

Запаси енергетичного вугілля в березні зменшилися до 1,9 млн т (-5% порівняно з минулим місяцем). Оскільки пошкоджені енергоблоки ТЕС і ТЕЦ майже не дозволяли їх використовувати, наявних резервів цілком достатньо для проходження міжсезоння.

Унаслідок потепління добове споживання газу в Україні скоротилося зі 100 до 60-65 млн куб. м. Нестачі ресурсу не спостерігалось завдяки відновленому власному видобутку (44-46 млн), а також імпорту з Польщі, Угорщини та Словаччини (21-23 млн щодоби; **загалом** за місяць — 700 млн).

У березні відбір газу з українських підземних **сховищ** майже не здійснювався (за першу декаду — 5-10 млн куб. м на добу). Тому наприкінці місяця доступними залишилися 4,8 млрд куб. м ресурсу (-2% порівняно з 28 лютого; без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» та 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»). Цей показник перевищує минулорічний на 4 млрд куб. м, проте менший, аніж у 2015-2018 рр., на 15%.

Хоча офіційно сезон закачування газу не розпочато (фактично, приріст у 9 млн куб. м на добу спостерігається з 11 березня), він може бути ускладненим, оскільки уряд Угорщини «через надзвичайний стан в енергетиці» заборонив місцевому оператору FGSZ проводити аукціони з бронювання потужності для постачання газу в Україну в липні-жовтні 2026 р.

На ринку пального, попри завищені ціни й невірне **трактування слів** Президента, що «у нас 90% із дефіциту, який може з нами статися, 90% — це дизель», нестачі нафтопродуктів не спостерігається і не прогнозується. За **словами** профільного міністра,

«поставки здійснюються з більш ніж десяти країн, тому зараз ситуація з наявністю ресурсу контролювана».

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

На балансуєчому ринку електричної енергії його учасники, насамперед державні, **винні** оператору системи передачі рекордні 45,2 млрд грн. Майже третина боргу припадає на неплатежі постачальника «останньої надії» (близько 13 млрд). При цьому за рік заборгованість зросла більш ніж на 10 млрд грн.

У свою чергу, НЕК «Укренерго» винна учасникам балансуєчого ринку 26,6 млрд грн (13,2 млрд – гарантованому покупцю). Ще 1,2 млрд грн буде **стягнуто** з НЕК «Укренерго» за рішенням суду.

Основною **причиною** загострення боргової проблеми є несплата за електричну енергію захищеними споживачами. Вони або не мають можливості розрахуватися через тарифну незбалансованість, або користуються заборонаю на знеструмлення. Боржники потрапляють до постачальника «останньої надії», який надає їм електричну енергію роками, а не лише впродовж трьох місяців. Несплачене споживання обліковують як технологічні втрати операторів. Як наслідок, НЕК «Укренерго» не отримує достатньо коштів, щоб розраховуватися з виробниками (передусім, «зеленими») і, фактично, кредитує окремі категорії споживачів.

Хоча, за **висновком** Європейської Бізнес Асоціації, «вирішення проблеми заборгованостей на балансуєчому ринку є необхідною передумовою стійкості енергосистеми... та забезпечення надійного електропостачання як під час війни, так і в період післявоєнного відновлення», уряд **намагається** не згадувати про зазначену проблему.

Утім, звітуючи перед депутатами 13 березня, перший віцепрем'єр усе ж заявив, що буде «просити парламент також підтримати [шість невеликих, але важливих змін в законодавство], щоби до літа, скажімо так, виправити ситуацію з нарощуванням фінансових боргів, пов'язаних із певними викривленнями на наших ринках».

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор ГТС України» **забезпечив** транзит до Молдови близько 85 млн куб. м переважно румунського газу. Транспортування російської сировини було **зупинене** з 1 січня 2025 р.

Транзит московської нафти через Україну тривав до 27 січня 2026 р., коли «внаслідок цілеспрямованих атак, здійснених державою-агресором, було **завдано** значних пошкоджень об'єктам ключової нафтоперекачувальної станції в районі м. Броди (Україна)». Після цього **транспортування** до 26 тис. т сировини на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL) припинилося.

Транзит (у 2025 р. – 9,7 млн т) південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце) мав бути **відновленим** 26 лютого, проте цього не сталося, попри гучні **погрози** угорської сторони припинити постачання газу в Україну.

При цьому офіційні особи досі не роз'яснили причин продовження в 2026 р. транзиту російської нафти територією України, хоча ст. 472 **Угоди** про асоціацію передбачає можливість відмови від виконання контракту між АТ «Укртранснафта» та АТ «Транснефть», з огляду на «суттєві інтереси безпеки... під час війни».

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Завершення опалювального сезону, зростання температури повітря і, як наслідок, скорочення дефіциту потужності суттєво знизили цінові **індекси**. У березні базове навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) подешевшало до 7 044, пікове (PEAK) – до 6 261, міжпікове (OFFPEAK) – до 7 831 грн/МВт-год (-28%, -42% і -11% порівняно з лютим).

Середньозважена **ціна** на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 6 620, на РДН ОЕС України – 7 326 грн/МВт-год (-36% і -27% порівняно з лютим).

При цьому уряд **зберіг** роздрібну ціну на електричну енергію для домогосподарств на рівні 4,32 грн/кВт-год (із ПДВ), а також

пільгові 2,64 грн/кВт-год (із ПДВ) для перших 2 000 кВт-год/міс. у побутових споживачів, які проживають у будинках, обладнаних електроопалювальними установками, не газифікованих або з відсутніми системами централізованого теплопостачання.

На ринку природного газу, який лихоманить від початку війни в Ірані, середньозважена **ціна** квітневого ресурсу, за результатами торгів на Українській енергетичній біржі, в березні зросла до 24 288 грн/тис. куб. м (+27,2% порівняно з лютим; без ПДВ). **Вартість** природного газу на ТТФ, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 35 265 грн/тис. куб. м (+56% порівняно з 28 лютого; без ПДВ).

Тарифи ТОВ «ГК Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів, в яких наявні чинні договори постачання, з 1 квітня 2026 р. становлять 30 300 грн/тис. куб. м (у лютому – 24 600 грн; із ПДВ). **Ціни** для побутових споживачів і бюджетних установ до 30 вересня 2026 р. **зафіксовані** на рівнях 7 420 і 16 390 грн/тис. куб. м (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства). Це означає, що з урахуванням тарифів на передачу й розподіл ціна кубометру газу, пропонованого домогосподарствам ТОВ «ГК Нафтогаз України», залишиться незмінною (7,96 грн).

Для суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з виробництва електричної енергії і мають договори з ТОВ «ГК Нафтогаз України», до 30 вересня 2026 р. (включно) газ **коштуватиме** 21 000 грн за 1 000 куб. м (із ПДВ).

Єдиним виключенням із цього правила є новозбудовані ТЕС, ТЕЦ, газотурбінні й газопоршневі установки, що будуть уперше вводитися в експлуатацію, починаючи з 1 грудня 2025 р., на територіях Чернігівської, Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської обл. Для них ресурс від ТОВ «ГК Нафтогаз України» **коштуватиме** 19 000 грн за 1 000 куб. м (із ПДВ) щонайменше до 30 вересня 2026 р.

Холодна зима продемонструвала небезпечність ігнорування вимоги ЄС щодо заповнення національних сховищ на 90% у

будь-яку дату між 1 жовтня і 1 грудня. Єдиним виключенням, що дозволяв скоригувати цей показник на 10 в. п. у бік зменшення, могли стати «складні ринкові умови», про виникнення яких у жовтні-лютому не повідомлялося.

Якби опалювальний сезон затягнувся, 30 млрд куб. м, що залишилися у сховищах (-6% порівняно з 28 лютого), могло б не вислужити для підтримання звичного способу життя в ЄС, адже цей **обсяг** є нижчим від середнього за останні п'ять років на третину і меншим, аніж минулорічний, на 6 млрд куб. м (або 15%).

Підвищення середньої температури повітря дуже допомогло європейцям, оскільки підштовхувані війною в Ірані спотові **ціни** на хабі ТТФ зросли майже вдвічі, перейшовши в діапазон \$550-650/тис. куб. м.

Натомість, **ф'ючерси** на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) у березні знизилися до \$110/т. Рік тому вони становили \$94/т. Запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам – Роттердам – Антверпен) скоротилися до 2,4 млн т (-11% за місяць).

Після часткового блокування Ормузької протоки та ударів Ірану по видобувній інфраструктурі експортерів Близького Сходу нафтові **ф'ючерси** впевнено увійшли в діапазон \$95-105/бар., тоді як усереднені за 30 днів котирування Brent зросли до \$97,6/бар. (+41% порівняно з лютим).

При цьому, згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), маркерні котирування виявилися **вищими**, аніж рік тому, на 54,7%.

Війна в Ірані змінила співвідношення між попитом і пропонуванням. Якщо за підсумками 2025 р. перевиробництво нафтової сировини **сягнуло** 2,6 млн бар. на добу, а в 2026 р. мало перевищити 4,1 млн бар. (4% від світового споживання), то зараз **ідеться** про тимчасову, проте нестачу 8 млн бар.

Утім, хоча масштаби змін на нафтовому ринку залежатимуть від тривалості конфлікту, надлишок сировини, за підсумками року, все одно збережеться, хоч і **становитиме** «лише» 3,1 млн бар.

СИТУАЦІЯ НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ

Двічі поспіль у цих звітах згадувалося, що визначений за методологією Global Risks to the EU (RISK-EU) загальний ризик негативного впливу RS у дизельному сегменті українського ринку досяг максимально можливого рівня у 25 балів, у бензиновому – 21 бал. І хоча RS > 17 вимагало вжиття невідкладних заходів, уряд так і «не помітив» антиконкурентних узгоджених дій, рекордних націнок і зростання ринкової влади «преміальних» мереж.

Навіть зараз, коли індикативні ціни на дизельне паливо ДТ-Л-Євро5 та автомобільний бензин А-95 Євро5 зросли відповідно на 38% і 13% (до 85,23 і 75,41 грн/л), єдиним кроком Кабінету Міністрів у відповідь стало запровадження «Є-Бачка» – часткової компенсації витрат на пальне.

Із 20 березня до 1 травня 2026 р. на вибраних заправках, перелік яких публікуватимуть офіційні ресурси програми «Національний кешбек», водії зможуть повернути 15% коштів, витрачених при купівлі дизельного палива, 10% – бензину, 5% – пропан-бутану, в розрахунок до 1 000 грн на людину на місяць.

Таким чином, уряд не лише «забув» про громадян, які користуються громадським, зокрема приміським, автомобільним транспортом. Він, фактично, схвалив подальше підняття цін «преміальними» операторами та включив їхні заправки до офіційного переліку «Є-Бачків», збільшивши ринкову владу цих мереж.

Більше того, заявивши в парламенті про «повну кореляцію [цін на пальне в Україні] зі світовими цінами [на нафту]», глава уряду продемонструвала свою повну некомпетентність.

По-перше, коефіцієнт такої кореляції між відповідними динамічними рядами <0,3, що свідчить про наявність лише слабого зв'язку. Достатньо згадати, як після завершення «дванадцятиденної війни» між Іраном та Ізраїлем нафтові котировання швидко повернулися з \$75-78, що фіксувалися 17-23 червня 2025 р., у звичний для них діапазон \$68-70, а в жовтні взагалі опустилися до \$60-62/бар. Але цей тренд ніяк не вплинув

на політику «преміальних» мереж в Україні, які продовжували продавати бензин А-95 Євро5 і дизельне паливо ДТ-3-Євро5 за цінами, що відповідали «нафті по 80», до січня (в середньому за 63,20 і 58,30 грн/л).

По-друге, зростання цін на заправках можна пояснити подорожчанням імпорту лише частково. Ринок працює на випередження: ціна на заправках сьогодні – це «аванс» майбутніх затрат, який компанії закладають у вартість, реагуючи на новини й чутки швидше, ніж на реальне подорожчання партій пального.

При цьому навіть у найгірший для них період – у другій декаді грудня 2025 р. – провідні учасники ринку мали додаткову маржу в розмірі >4 грн/л (окрім «справедливої» 10-відсоткової). На початку лютого вона досягла 12, а під час цінового злету – 19 грн/л. Таким чином, «преміальні» мережі не просто не втратили, але отримали прибуток із кожного літра реалізованого пального на 4-19 грн вище «справедливого».

Беззаперечно, зростання маржі в період напруги страшує «системних» операторів від збитків. Однак, маючи ринкову владу за відсутності державного нагляду, ці компанії отримують можливість закласти в ціну надлишкову ризикову складову, не підкріплену зростанням собівартості.

Через це під час криз «преміальний» сегмент найбільше відривається від дискантерів, задаючи орієнтири для всього ринку та провокуючи подальше подорожчання. Як наслідок, маржа операторів зростає, перекладаючи на споживача всі економічні ризики, ще до їхнього впливу на собівартість імпорту, попри наявність довгострокових контрактів із постачальниками й резервів за старими цінами.

Між тим із 2025 р., згідно із законом про мінімальні запаси нафти й нафтопродуктів, вітчизняним споживачам мали б бути доступні на постійній основі 300 тис. т автомобільного бензину й дизельного палива (3% від обсягу нафтопродуктів, введених в обіг у 2024 р.). 16 січня в уряді стверджували, що «понад 20 днів запасів пального є у нас сьогодні», але як виявилось, «станом на 1 лютого цього року, було 64 тис. т бензину і 83 тис. т дизелю».

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Президент України підписав [закон](#), спрямований на вдосконалення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, що [передбачає](#): впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для переможців аукціонів із розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового забезпечення, наданого безпосередньо Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів з розподілу квот підтримки; зниження фінансового навантаження на учасників аукціону шляхом зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможця аукціону з Гарантованим покупцем – з €15 до €10 за 1 кВт; при продовженні строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію – з €30 до €10; застосування допустимого відхилення фактичної встановленої потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої переможець аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням обсягу надання послуги за механізмом ринкової премії відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню українських гарантій походження в ЄС; забезпечення можливості приєднання установок зберігання енергії до мереж у рамках механізму cable pooling.

Разом із цим, до [закону](#) додані положення, що не стосувалися виробництва електричної енергії, а саме:

✓ обов'язкову об'ємну частку етанолу в автомобільному бензині було підвищено до 7%;

✓ на час дії воєнного стану органи місцевого самоврядування одержали повноваження зі встановлення тарифів у сфері водопостачання й водовідведення;

✓ активним споживачам надано право перебувати на спрощеній системі оподаткування та бути платниками єдиного податку.

Кабінет Міністрів України:

✓ [утворив](#) Координаційний центр із реалізації комплексних [планів](#) стійкості регіонів і окремих міст, пріоритетними напрямками

роботи якого визначені: захист, зокрема інженерно-технічний, об'єктів критичної інфраструктури; розвиток розподіленої генерації; забезпечення безперебійного теплопостачання, водопостачання й водовідведення; створення умов для залучення бізнесу до здійснення заходів для виконання комплексних планів стійкості регіонів, зокрема шляхом запровадження спрощених процедур і відповідних регуляторних рішень;

✓ [започаткував](#) дворічний експериментальний проєкт щодо будівництва та/або розміщення систем незалежного резервного живлення в багатоквартирних будинках м. Києва. Під такими системами уряд розуміє комплекси технічних засобів «...(інвертори, гібридна акумуляторна система накопичення електроенергії та/або генераторна установка на рідкому або газовому паливі, інше обладнання та устаткування), що забезпечують гарантоване резервне електроживлення систем життєзабезпечення багатоквартирних будинків». Системи встановлюватимуть у будинках: заввишки понад дев'ять поверхів; в яких функціонування систем життєзабезпечення неможливе без електроживлення; щодо яких підтверджено технічну можливість здійснення заходів у межах проєкту; щодо яких прийнято рішення загальних зборів та/чи співвласників про участь у проєкті. Замовником робіт у межах проєкту визначено ТОВ «Нафтогаз Біоенергія – А», джерелом фінансування – кошти державного бюджету;

✓ [виділив](#) із резервного фонду державного бюджету 3,46 і 9,40 млрд грн, відповідно Держвідновленню та обласним адміністраціям, для будівництва, реконструкції, капітального ремонту, інших заходів із захисту об'єктів, передбачених комплексними планами стійкості регіонів та окремих міст у рамках експериментального [проєкту](#) із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру;

✓ [розширив](#) перелік видів економічної діяльності, яким відповідає основний вид діяльності отримувача одноразової грошової [допомоги](#) для забезпечення енерго-незалежності малого бізнесу ще на п'ять кодів КВЕД (забір, очищення та постачання води; роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах; роздрібна торгівля

спортивним інвентарем у спеціалізованих магазинах; роздрібна торгівля квітами, рослинами, насінням, добривами, домашніми тваринами та кормами для них у спеціалізованих магазинах; допоміжна діяльність у сфері освіти);

✓ **виключив** електричні трансформатори (код УКТ ЗЕД 8504) із **переліку** товарів, які звільняються від оподаткування ввізним митом і податком на додану вартість, якщо такі товари ввозяться на митну територію України в рамках угод, фінансування за якими проводиться за рахунок Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Причиною такого рішення стали **зміни**, внесені до Податкового й Митного кодексів «із метою підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу»;

✓ **заборонив** операторам систем розподілу застосовувати погодинні **вимкнення** для ліній із приєднаною до їхніх мереж розподіленою генерацією, якщо вона забезпечує не менше 80% потреб споживачів, приєднаних до лінії з розподіленою генерацією в години її роботи;

✓ **дозволив** операторам систем розподілу після 13 березня 2026 р. застосовувати заходи з примусового **обмеження** електропостачання до непобутових споживачів, у загальному обсязі споживання яких у кожній розрахунковій годині обсяг придбаної імпортованої електричної енергії становить не менше 90% або не менше 60% від нього забезпечується за рахунок власної генерації;

✓ **скоротив** із 31 до 13 березня 2026 р. термін обов'язкової закупівлі АТ «Українська залізниця», АТ «Українська оборонна промисловість» і НАК «Нафтогаз України» та/чи юридичними особами, корпоративними правами яких вони прямо чи опосередковано володіють, імпортованої електричної енергії в обсязі не менше 50% власного загального споживання;

✓ **зафіксував ціни** на газ для побутових споживачів і бюджетних установ до 30 вересня 2026 р. на рівнях 7 420 і 16 390 грн/тис. куб. м (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства). З урахуванням тарифів на передачу й розподіл ціна кубометру газу, пропонованого домогосподарствам ТОВ «ГК Нафтогаз України», залишиться незмінною (7,96 грн)

щонайменше до кінця міжопалювального сезону;

✓ **підвищив зафіксовану** до 30 вересня 2026 р. ціну природного газу для ТЕС і ТЕЦ, що виробляють електричну енергію в конденсаційному циклі, а також газотурбінних і газопоршневих установок, що виробляють виключно електричну енергію, з 16 000 до 21 000 грн за 1 000 куб. м газу (із ПДВ);

✓ **зафіксував** до 30 вересня 2026 р. ціну природного газу для новозбудованих ТЕС, ТЕЦ, газотурбінних й газопоршневих установок, які будуть уперше вводитися в експлуатацію, починаючи з 1 грудня 2025 р., на територіях Чернігівської, Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської обл., на рівні 19 000 грн за 1 000 куб. м (із ПДВ);

✓ **дозволив** виробникам теплової енергії збільшувати фіксовані обсяги природного газу, що **передаються** за договором з ГК «Нафтогаз Трейдинг» в березні, але не більше ніж на 10%, якщо температура зовнішнього повітря в окремому місяці опалювального періоду виявилася нижчою за середню температуру у відповідних місяцях за останні три роки;

✓ **поклав** на АТ «Укрнафта» спеціальні **обов'язки** щодо закупівлі імпортного природного газу в разі настання кризової ситуації протягом 2026 р. за рахунок кредитних коштів «для подальшої реалізації за ціною, що забезпечує повне відшкодування АТ «Укрнафта» витрат, пов'язаних із закупівлею імпортного природного газу»;

✓ **поширив** виплату у 2026 р. одноразової грошової допомоги для проходження зимового періоду 2025-2026 рр. у розмірі 6 500 грн на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування; дітей з інвалідністю, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях; дітей, осіб з інвалідністю I групи з числа внутрішньо переміщених осіб, а також одиноких пенсіонерів, яким було встановлено право на одноразову грошову допомогу у 2025 р., але не виплачено у 2025 р.;

✓ **уточнив** у частині передачі й повернення засобів протиповітряної оборони

та боєприпасів до них механізм реалізації експериментального проєкту із залучення суб'єктів господарювання – юридичних осіб до утворення груп протиповітряної оборони;

✓ **зобов'язав** працівників, які **забезпечують** стає функціонування електронних комунікаційних мереж в умовах воєнного стану, проходити інструктажі з питань технічної експлуатації електроустановок споживачів, охорони праці та пожежної безпеки;

✓ **схвалив** остаточний звіт про результати реалізації спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проєкту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України»;

✓ **започаткував** реорганізацію ДП «Енергоринок» у ТОВ «Енергоринок ОРЕ», 100% часток у статутному капіталі якого належать державі. Проєкт плану реорганізації має бути поданим «у встановленому порядку», проте терміни його підготовки й завершення перетворення підприємства не визначені;

✓ **обрав** членів наглядової ради НАК «Нафтогаз України» й **затвердив** умови цивільно-правових договорів, що укладатимуться з ними.

НКРЕКП:

✓ **змінити** **Правила** ринку та **Правила** ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, вилучивши положення, урегульовані **Вимогами** щодо добросовісності та прозорості на оптовому енергетичному ринку. Йдеться, зокрема, про зобов'язання АТ «Оператор ринку» повідомляти про виявлені на ринку порушення;

✓ **розширила** перелік випадків організації енергетичного острову (за **командою** оператора системи розподілу, ч. 10.9) із надзвичайної ситуації в Об'єднаній енергетичній системі України на аварійні режими роботи, застосування графіків аварійного вимкнення споживачів і протиаварійних систем зменшення споживання;

✓ **заборонила** торгівлю незабезпеченими продуктами на оптовому енергетичному ринку; уточнено вимоги до осіб, які

професійно організують операції з оптовими продуктами; таким особам надано право звертатися до учасників ринку з поясненнями причин їхньої підозрілої поведінки;

✓ **зменшила** адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання, що провадять **діяльність** у сферах енергетики та комунальних послуг;

✓ **уточнила** **Порядок** подання інформації про здійснені господарсько-торговельні операції, пов'язані з оптовими енергетичними продуктами, в частинах: переліку даних, що надаються за запитом НКРЕКП; зобов'язань про надання основних (фундаментальних) даних на ринку природного газу; назв та опису полів відповідних форм;

✓ **узгодила** методики визначення сум надлишково отриманого або недоотриманого доходу від здійснення відповідного виду діяльності на ринку електричної енергії, наведених у додатках до **порядку** контролю, з іншими нормативно-правовими актами;

✓ **затвердила** методику формування тарифів на послуги зберігання (закачування, відбирання) природного газу на основі стимулюючого регулювання (раніше – «затрати плюс»), яке через встановлення довгострокових параметрів (норми доходу на активи й цільові показники ефективності) стимулюватиме оператора сховищ до підвищення якості послуг із поступовим скороченням неефективних витрат;

✓ **зобов'язала** при розрахунку ціни закупівлі електричної енергії на ринку застосовувати середньоарифметичне значення декадних індексів базового навантаження на ринку двосторонніх договорів, на місяць, що передував розрахунковому місяцю, а також збільшила коефіцієнт, який враховує ризики від коливання цін на балансуючому ринку й ринку «на добу наперед» з 1,30 до 1,45;

✓ **передбачила** фіксування й дослідження під час проведення заходів державного контролю виконання операторами систем розподілу своїх зобов'язань і досягнення показників першого регуляторного періоду застосування стимулюючого регулювання;

✓ **змінити** **порядок** приєднання до теплових мереж, організувавши електронний

документообіг між замовником та оператором, а також інформування замовника про стан надання послуги з приєднання його об'єктів до теплових мереж;

✓ **передбачила** подання квартальної звітності учасників ринку електричної енергії через автоматичний модуль, згідно з оновленим планом-графіком, удосконалила відповідні форми, уточнила порядки відображення доходів і витрат та здійснення коригувань звітності;

✓ **скасувала** з 1 квітня 2026 р. дію правил, які тимчасово дозволяли учасникам ринку електричної енергії допускати операції, за результатами яких за годину формувалася від'ємна сальдована величина у понад 1 МВт-год (включно);

✓ **схвалила** інвестиційну програму НЕК «Укренерго» на 2026 р. на загальну суму 2,59 млрд грн. При цьому з документа були вилучені 0,20 млрд грн «як необґрунтовані відповідними заходами»;

✓ **затвердила** План розвитку газотранспортної системи на 2026-2035 рр., що передбачає фінансування в обсязі 43,6 млрд грн, з яких у 2026 р. заплановано виділити 2,74 млрд грн;

✓ **затвердила** Звіт з оцінки відповідності (достатності) генеруючих потужностей для покриття прогнозованого попиту на електричну енергію та забезпечення необхідного резерву у 2025 р. (не оприлюднений);

✓ **затвердила** з 1 квітня 2026 р. повернення до попередніх рівнів прайс-кепів після періоду їх тимчасового підвищення. З 17 січня до 1 квітня граничні ціни, зокрема у вечірні пікові години, були підвищені до 5 000 грн/МВт-год, що створювало економічні стимули для імпорту електроенергії в умовах зимового дефіциту. Повернення до нижчих граничних цін у інші години доби, відповідно, призвело до зниження комерційної привабливості імпорту та скорочення його обсягів. На ринках наперед та внутрішньодобовому ринку із 1 квітня 2026 р.: максимальні обмеження цін з 00:00 до 07:00 та з 11:00 до 17:00 – 5 600 грн/МВт-год; з 07:00 до 11:00 та з 23:00 до 24:00 – 6 900 грн/МВт-год; з 17:00 до 23:00 – 15 000 грн/МВт-год.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

У Верховній Раді України:

✓ із невідомих причин гальмується розгляд у другому читанні, включеного до порядку денного сесії, доопрацьованого з урахуванням **документа** й підтриманого профільним комітетом **Законопроєкту** № 12087-д від 27 червня 2025 р., спрямованого на імплементацію норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання й конкурентоспроможності у сфері енергетики. Оскільки цей документ, узятий за основу ще 22 липня, досі не прийнято, Україна **недоотримає** €500 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.5 Плану України). Проєктом передбачено введення у законодавство низки нових термінів (агрегація, гнучкість, громадське енергетичне об'єднання, алгоритм зіставлення, номінований оператор ринку); узгодження функцій операторів ринку з нормами *acquis communautaire* ЄС; визначення умов участі суб'єктів господарювання в торгах на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку; визначення порядку діяльності, процедур сертифікації й ринкового нагляду щодо номінованих операторів ринку; встановлення механізму взаємодії операторів ринку з ACER, ENTSO-E та регуляторними органами ЄС; уточнення положень щодо розподілу міжзональної пропускної спроможності й розрахунку доходів;

✓ готують до другого читання включені до порядку денного сесії:

• прийнятий за основу з четвертої спроби урядовий **Законопроєкт** № 14067 від 22 вересня 2025 р. про підтримку розвитку ефективного та сталого централізованого теплопостачання. Зволікання з доопрацюванням цього документа, поданого урядом ще 22 вересня, **призвело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.14 Плану України). Законопроєкт, що визначає підтримку централізованого теплопостачання як сферу державного інтересу, передбачає: стимулювання запровадження в аналізованій сфері когенерації й відновлюваних джерел; підтримку інвестиційних програм у сфері централізованого теплопостачання; встановлення індивідуальних теплових пунктів

у будівлях, що приєднані до систем централізованого теплопостачання, із визначенням відповідальності за їхнє обслуговування та включенням витрат на встановлення в тариф на транспортування теплової енергії; розроблення й затвердження правил із виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та користування нею, порядку прийняття рішення, встановлення та обслуговування індивідуальних теплових пунктів;

• **Законопроект** № 14030 від 11 вересня 2025 р., спрямований на переорієнтацію системи державного нагляду (контролю) з карально-репресивної на превентивну і ризик-орієнтовану. Документ, для другого читання якого **підготовлено** вже третю порівняльну таблицю, передбачає: запровадження аудиту діяльності суб'єктів господарювання як окремого функціоналу, що дозволить їм попередити порушення вимог законодавства до початку здійснення планового заходу державного нагляду (контролю); збільшення періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю) відносно суб'єктів господарювання, діяльність яких віднесена до середнього та незначного ступенів ризику; а також «виключення неефективних та обтяжливих норм державного контролю»;

• **підтриманий** профільним комітетом **Законопроект** № 13450 від 4 липня 2025 р. про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес, спрямований на імплементацію Регламенту (ЄС) 2022/869 про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури. Документ, для якого нарешті **надано** порівняльну таблицю для другого читання, уточнює положення відкликаною Кабінетом Міністрів України **Законопроект**у для відповідності оновленим у 2022-2023 рр. в ЄС вимогам;

✓ на невизначений термін перенесено розгляд у першому читанні термінового урядового **Законопроект**у № 14271 від 3 грудня 2025 р., спрямованого на імплементацію положень законодавства ЄС у сфері відновлюваних джерел енергії, зокрема в частині узгодження національної термінології з термінологією *acquis communautaire* ЄС; визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії з

відновлюваних джерел та формування національного цільового показника; визначення спільнот відновлюваної енергії, а також їхніх особливостей; визначення механізму статистичних трансферів із державами-членами ЄС або Енергетичного Співтовариства, реалізації спільних проектів та запровадження спільних схем підтримки; визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок зберігання енергії та мережевої інфраструктури; впровадження основних принципів дозвільних процедур для інвестицій у відновлювану енергетику; запровадження критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів, біопалив, біорідин, палив із біомаси та їхнього дотримання; визначення необхідного вторинного законодавства, яке має бути розроблено на рівні підзаконних нормативно-правових актів після прийняття проекту акта, для імплементації Директиви (ЄС) 2018/2001, делегованих та імплементаційних регламентів. Підготовку цього документа було передбачено **планом** дій уряду на 2025 р. (крок 400). Зволікання з його доопрацюванням **призвело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.3 Плану України);

✓ народними депутатами ігноруються, внесені урядом понад пів року тому, включені до порядку денного сесії, але не розглянуті в комітетах:

• **Законопроект** № 13595 від 1 серпня 2025 р., спрямований на відображення в системі електронного адміністрування реалізації пального власників останнього для унеможливлення фіктивних операцій, зокрема реєстрації акцизних накладних на неіснуючі обсяги пального, які одночасно реалізовані за готівку іншим споживачам;

• **Законопроект** № 13643 від 15 серпня 2025 р. про надання Держпродспоживслужбі повноважень щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері комерційного обліку комунальних послуг;

• **Законопроект** № 13679 від 22 серпня 2025 р. про тимчасове перерахування 10% коштів, що надходять від покупців електричної енергії на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника «останньої надії», на його небюджетний рахунок, відкритий в Держказначействі,

з подальшим спрямуванням цих коштів на погашення податкового боргу та сплати податку на додану вартість, який при цьому виникатиме, та спрямування решти коштів на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за придбаний постачальником «останньої надії» небаланс. На думку уряду, реалізація такого алгоритму дозволить до 31 грудня 2028 р. погасити податковий борг ДПЗД «Укрінтеренерго»;

- **Законопроект** № 13680 від 22 серпня 2025 р. про усунення дублювання повноважень Міненерго і Держенергонагляду в реалізації державного нагляду (контролю) у сфері теплопостачання й житлово-комунального господарства;

- **Законопроект** № 13681 від 22 серпня 2025 р., спрямований на «посилення впливу держави» з метою «забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання електричної енергії споживачам, у т. ч. дотримання заходів з обмеження та/або припинення постачання електричної енергії споживачам, зокрема застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів, а також протиаварійних систем зниження електроспоживання». Серед запропонованих авторами документа новел — обов'язкове дотримання учасниками ринків, затверджених Міненерго планів і графіків, надання йому інформації, необхідної для здійснення встановлених законом функцій та повноважень, погодження з ним планів розвитку систем розподілу й забезпечення безперешкодного доступу представників органів державного нагляду (контролю) на підприємства, незалежно від форми власності;

✓ включені до порядку денного сесії:

- поданий групою депутатів **Законопроект** № 14282 від 8 грудня 2025 р., спрямований на уточнення статусу НКРЕКП, особливостей визначення її структури й чисельності, упорядкування питань відбору членів конкурсної комісії, проведення конкурсного відбору, призначення на посади, граничних строків повноважень і ротації членів НКРЕКП, удосконалення порядку організації роботи НКРЕКП і механізму її нормотворчої діяльності. Хоча 20 грудня парламентом одержано ще один **варіант** цього

документа, який позбавлений, на думку авторів, недоліків попереднього, уряд свій **законопроект** до парламенту не подав (схваливши його 27 грудня 2023 р.). Таке зволікання **призвело** до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (**невиконання** індикатора 10.11 Плану України і п. 407 **програми** дій Кабінету Міністрів України);

- підтриманий профільним комітетом **Законопроект** № 13258 від 5 травня 2025 р., спрямований на «врегулювання колізії» в регулюванні ринку енергосервісу у частині оплати за енергосервісними договорами замовниками, що провадять діяльність за регульованим тарифом, і віднесення до заходів, які можуть реалізовуватися в рамках енергосервісних договорів, будівництва енергетичних установок, що використовують альтернативні джерела, та установок зберігання енергії;

- **Законопроект** № 14164 від 29 жовтня 2025 р. про основні засади впровадження в Україні малих модульних реакторів (ММР), спрямований на створення правових передумов «для участі приватних компаній у будівництві та експлуатації ММР під державним наглядом, із дотриманням усіх вимог ядерної та радіаційної безпеки»;

- **Законопроект** № 14293 від 11 грудня 2025 р., що доповнює склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 292 Кримінального кодексу України «Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів», кваліфікуючою ознакою — вчинення відповідних дій в умовах воєнного або надзвичайного стану;

- **Законопроект** № 14329 від 24 грудня 2025 р., що передбачає скасування оплати споживачами, приміщення яких оснащені вузлами розподільного обліку, різниці між показанням цього вузла й мінімальною часткою питомого споживання теплової енергії, яка визначається згідно з **методикою** розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (п. 5 ч. 2 ст. 10 **Закону** України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»);

- **Законопроект** № 14332 від 24 грудня 2025 р., спрямований на відтермінування до 1 січня 2027 р. стягнення податкової

заборгованості з ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», ДП «Добропіллявугілля-видобуток» і ДП «Львіввугілля»;

✓ очікують на перше читання:

• урядовий [Законопроект](#) № 15007 від 6 лютого 2026 р., який зобов'язує суб'єктів діяльності у сфері використання ядерної енергії сплачувати накладені на них штрафи впродовж одного місяця з дня набрання законної сили відповідним рішенням;

• [Законопроект](#) № 15012 від 6 лютого 2026 р., що скасовує збільшений військовий збір та авансові [внески](#) з податку на прибуток для суб'єктів господарювання, які провадять діяльність із роздрібною торгівлю нафтопродуктами, а також запроваджує матораторій на підвищення податків до закінчення чи скасування воєнного стану;

• [Законопроект](#) № 15016 від 9 лютого 2026 р., який звільняє від оподаткування ввізним митом і податком на додану вартість бензинові (потужністю до 7,5 кВт) і дизельні електрогенераторні установки;

✓ залишені без уваги проекти:

• включеної до порядку денного сесії [Постанови](#) № 14069 від 23 вересня 2025 р. про Програму діяльності Кабінету Міністрів України, [затвердженої](#) урядом 10 вересня й поданої до парламенту із затримкою в 37 днів. Верховна Рада мала розглянути цей документ упродовж 15 днів, проте так і не зробила цього, прямо порушивши [закон](#). Це [створило](#) «замкнуте коло безвідповідальності, де про системність оцінки політичних рішень можна забути», адже програма Кабінету Міністрів є базою для щорічного звітування перед Верховною Радою, відсутність якого не дозволяє оцінити діяльність уряду;

✓ [Постанови](#) № 14173 від 30 жовтня 2025 р. про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України при формуванні та реалізації цінової і тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг. На відміну від достатньо зваженого попереднього [звіту](#), документ перевантажений оціночними судженнями, якими його автори підмінили нестачу доказів, що мали підтвердити зроблені ними висновки. Зокрема в системній аварії,

що відбулася 23 листопада 2022 р. в Об'єднаній енергетичній системі України, члени комісії звинувачують не російські збройні сили, а керівництво НЕК «Укренерго», яке не здійснило «комплексних заходів з підготовки системи передачі до функціонування у військовий час». Більше того, депутати намагаються перекласти відповідальність за «послаблення енергетичної безпеки України» на «персонал усіх компаній галузі», який, на їхню думку, «виявився недієздатним» у попередженні розвитку аварій;

✓ зареєстровані проекти:

• [Постанови](#) № 15062 від 9 березня 2026 р. «щодо необхідності створення Координаційного штабу з координації координаційних штабів – вищого координаційного органу, який буде координувати координаційну діяльність усіх координаційних органів, створених при Президенті і Кабінеті Міністрів України»;

• [Постанови](#) № 15065 від 10 березня 2026 р., яка зобов'язує уряд розробити заходи з компенсації втрат споживачів, спричинені зростанням цін на енергоносії через «зовнішні (форс-мажорні) обставини»; встановити індикативні роздрібні ціни на пальне та обсяг такого пального, яке продається одному споживачу; дослідити ринок нафтопродуктів на наявність «картельної або іншої змови» між продавцями;

• підтриманої регламентним комітетом [Постанови](#) № 15074 від 11 березня 2026 р. про звіт Тимчасової слідчої комісії (ТСК) Верховної Ради України з питань розслідування можливих протиправних дій посадових осіб органів державної влади, інших державних органів та суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що могли завдати шкоди економічній безпеці України.

Члени комісії [зазначили](#), що сума втрат бюджетів від нелегального виробництва та обігу пального становить близько 9-10 млрд грн на рік (с. 12). З огляду на це, комісія: налагодила співпрацю з «асоціаціями виробників..., громадськими організаціями» для отримання систематичної інформації про точки нелегального продажу пального й передала їхній перелік Бюро економічної безпеки, Державній податковій службі та Національній поліції; напрацювала

разом із фахівцями методичку щоквартальної оцінки частки «тіні» й податкового навантаження та забезпечила щомісячний моніторинг інформації щодо обсягу реалізованого пального за областями, «за даними Системи обліку даних реєстраторів розрахункових операцій (СОД РРО)».

У звіті зазначено, що «за розрахунками Економічної експертної платформи» (яка, до речі, відповідними дослідженнями не [займається](#)), у 2022-2024 рр. рівень «тіні» на ринку нафтопродуктів зменшився з 34% до 14%, у середині 2025 р. – зріс до 21%, а наприкінці року – знизився до 14% (с. 16). При цьому з документа впливає, що в Україні працюють понад 50 (!) мереж автозаправних станцій, власники десяти з яких «сплачують всім співробітникам зарплату близьку до мінімальної».

Жодних висновків стосовно отриманої інформації у звіті не зроблено.

Міненерго [оприлюднило](#), доопрацьований з урахуванням зауважень зацікавлених органів влади, проєкт наказу, який затверджує Методичку обчислення рівня мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів. Документ встановлює вимоги до розрахунку загального обсягу, а також ринкових цін на нафту й нафтопродукти зі складу таких запасів для виконання учасниками відповідної системи своїх [зобов'язань](#).

НКРЕКП оприлюднила проєкти:

✓ [Постанови](#), що гармонізує ліцензійні умови на ринку електричної енергії з вимогами [закону](#), який передбачає: впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для переможців аукціонів із розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового забезпечення, наданого безпосередньо Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів з розподілу квот підтримки; зниження фінансового навантаження на учасників аукціону шляхом зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможця аукціону з Гарантованим покупцем – з €15 до €10 за 1 кВт; при продовженні строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію – з €30 до €10; застосування допустимого відхилення фактичної встановленої

потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої перемає аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням обсягу надання послуги за механізмом ринкової премії відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню українських гарантій походження в ЄС; забезпечення можливості приєднання установок зберігання енергії до мереж у рамках механізму cable pooling;

✓ [Постанови](#), що затверджує методологію формування тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі стимулюючого регулювання (раніше – «затрати плюс»), яке через встановлення довгострокових параметрів (норми доходу на активи й цільові показники ефективності) стимулюватиме оператора системи транспортування газу до підвищення якості послуг із поступовим скороченням неефективних витрат;

✓ [Постанови](#), що змінює [Правила](#) ринку в частинах: визначення переліків випадків, у разі настання яких оператор системи передачі зобов'язаний в односторонньому порядку поновити дію типових договорів або матиме право розірвати їх; запровадження механізму обміну інформацією між платформами оператора системи передачі та організатора аукціонів у частині реєстрації двосторонніх договорів; змінення коефіцієнта врахування заборгованості при наданні фінансової гарантії стороні, відповідальній за баланс;

✓ [Постанови](#), що узгоджує методичку визначення сум надлишково отриманого або недоотриманого доходу від здійснення відповідного виду діяльності на ринку електричної енергії, наведені в додатках до [порядку](#) контролю, з іншими нормативно-правовими актами;

✓ [Постанови](#), що змінює [правила](#) роздрібного ринку електричної енергії, зобов'язуючи споживачів самостійно припиняти відбір електричної енергії за відсутності чинного договору про постачання та дозволяючи оператору в односторонньому порядку складати акти про несанкціонований відбір електричної енергії й надсилати їх споживачам;

✓ [Постанови](#), що уточнює [порядок](#) визначення вартості та сплати послуги за

механізмом ринкової премії та послуги забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, що надають гарантований покупець та/чи постачальник універсальних послуг за розрахунковий місяць; упорядкує облік і використання додаткових надходжень гарантованого покупця; зобов'язує продавців складати й реєструвати податкові накладні в Єдиному реєстрі;

✓ **Постанови**, що запроваджує уніфікований підхід до надання послуг із припинення (відключення) й відновлення (підключення) електроживлення споживача;

✓ **Постанови**, що запроваджує уніфікований підхід формування плати за надані оператором системи розподілу послуги комерційного обліку електричної енергії на території здійснення його ліцензованої діяльності;

✓ **Постанови**, що залишає процедуру вимкнення електроустановок роздрібних споживачів виключно в **Правилах** роздрібного ринку, інших електроустановок – у **Кодексі** систем розподілу; а також уточнює останній вимогами про адресне інформування користувачів щодо перерв в живленні.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Президенти України й Румунії підписали рамкову **угоду** про співпрацю в енергетичному секторі. Документ передбачає реалізацію спільних проєктів, зокрема будівництво ПЛ 400 кВ Чернівці – Сучава, введення в експлуатацію ПЛ 110 кВ Порубне – Сірет, а також збільшення потужності Вертикального газового коридору з можливістю використання українських підземних сховищ.

Керівна Рада Ukraine Investment Framework, інвестиційної складової плану Ukraine Facility, **схвалила** пакет із восьми програм загальним обсягом €1,5 млрд, спрямованих на подолання нагальних викликів України, зокрема в енергетиці. Їхня реалізація забезпечить залучення до €3,4 млрд нових інвестицій упродовж наступних трьох років.

Україна **отримала** перші \$1,5 млрд у рамках нової чотирирічної програми розширеного фінансування МВФ (Extended Fund Facility, EFF) обсягом \$8,1 млрд.

У лютому 2026 р. до Фонду підтримки енергетики України **надійшли** грантові внески від Норвегії, Ірландії, Нідерландів, Австралії та Швеції сумарним обсягом €0,2 млрд. У першій половині березня його **поповнили** внески Ісландії та Шведського агентства міжнародного співробітництва (SIDA) на загальну суму €59 млн.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

В останні дні опалювального сезону в Міненерго **прозвітували**, що «ми витримали, вистояли, енергосистема залишилась цілісною». І зараз перед державою постали «шість викликів, кожен має план розв'язання, виконавців, терміни, це про операційний менеджмент і системну роботу».

На жаль, втрата ще до початку 2026 р. половини з наявної на той час генерації, невиконані плани зі зведення нової потужності та її інженерно-технічного захисту, значний дефіцит Фонду підтримки енергетики України й не завжди послідовні дії уряду під час паливної кризи не дозволяють сприймати такі заяви з оптимізмом.

Організація й координування дій із проголошеного в 2023 р. курсу на змінення архітектури енергетичної системи України знову зведені до засідань численних штабів, за підсумками яких, зазвичай, не ухвалюють документально підтверджених рішень. Терміни запуску, приєднання, забезпечення захисту обладнання, більшість якого придбано коштом міжнародних партнерів, постійно переносяться. Місяцями не ухвалюються рішення щодо:

✓ розвитку розподіленої генерації з гарантуванням її спроможності функціонувати як при приєднанні до систем розподілу, так і в ізольованому режимі в надзвичайних ситуаціях;

✓ передачі операторам систем розподілу функцій забезпечення надійності, гнучкості й балансування розподільних мереж із запровадженням протоколів взаємодії між ними та оператором системи передачі;

✓ приєднання до мереж розподілу тільки за заявкою;

✓ забезпечення інституційної та операційної незалежності НКРЕКП;

✓ відкриття внутрішніх енергетичних ринків для іноземних інвестицій і торгівлі електроенергією в усіх його сегментах;

✓ забезпечення повноцінної участі України в регіональних об'єднаннях (ENTSO-E, ENTSO-G) та подальшого розвитку спільних механізмів реагування на кризи;

✓ стимулювання кінцевих споживачів і виробників енергії з негарантованих джерел до участі в механізмах регулювання частоти;

✓ спроможності негарантованої генерації дотримуватися заявлених обсягів виробництва й режимів постачання;

✓ балансування попиту й пропонування виключно на ринкових механізмах регулювання;

✓ формування стратегічного й страхового запасів газу та організації біржової торгівлі ними;

✓ створення й підтримання розосереджених запасів нафтопродуктів в обсязі,

достатньому для подолання можливих криз постачання;

✓ неухильного дотримання платіжної дисципліни на енергетичних ринках;

✓ установлення між споживачем і постачальником енергетичних ресурсів виключно монетарних розрахунків;

✓ скорочення переліків захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури;

✓ стимулювання споживачів до раціонального використання енергії та власної енергетичної автономності, а не масової закупівлі фотоелектричних панелей та енергетичного сепаратизму.

Міжсезоння – чудовий період в енергетиці, щоб відновити довіру в трикутнику «влада – бізнес – громада» і спільно гарантувати енергетичну безпеку держави. Адже Україна має не просто відремонтувати пошкоджене ворогом, а, скориставшись принципом Build Back Better, стати самодостатньою, незалежною від будь-якого постачальника державою.